

U ovom broju:

TASPP projekat

KRAJ PRVE FAZE

Niš
GRADSKI ANTIKORUPCIJSKI TIM

Korišćenje novog budžetskog softvera

OBUKA OPŠTINSKIH
SLUŽBENIKA

Anketa

DA LI ŽENE U POLITICI I PRIVREDI DOPRINOSU SMANJIVANJU PROBLEMA KORUPCIJE?

Ko je najpodmitljiviji?

INDEKS DAVALACA MITA ZA 2002.

RUSI NAJVIŠE PODMIĆUJU

Radionica u Kikindi

FISKALNA DECENTRALIZACIJA I UVOĐENJE
TREZORA NA NIVOU LOKALNE SAMOUPRAVE

Otvoreno
o korupciji
UMESTO
POREZA
- MITO

TRANSPARENTNOST

Broj 6

BILTEN TRANSPARENCY INTERNATIONAL Srbija

JUN 2002.

KORUPCIJA I TRANZICIJA

Tokom poslednje dve decenije fenomen korupcije doživeo je dramatičan preobražaj kakav je do tada retko zabeležen. Do početka 90-ih ova reč je jedva i spominjana, pogotovo ne u vodećim međunarodnim institucijama. Tako je, prema rečima predsednika Svetske banke Wolfensona, u Banci ta reč bila skoro zabranjena ("Nije smelo ni K od korupcije da se spomene" kako je doslovno rekao na godišnjoj skupštini Transparency International održanoj u Durbanu, 1999. godine), jer je korupcija smatrana za političko pitanje. Tokom 80-ih reč korupcija se u *The Economist* i *The Financial Times* spominjala oko 200 puta godišnje. Početkom 90-ih, sa izbijanjem korupcionaških afera koje su imale značajne političke posledice, najpre u Italiji (Betino Kraksi), a zatim u Španiji i Francuskoj, interesovanje za problem korupcije počinje da raste. Posledično, reč korupcija se u pomenuta dva renomirana lista, sredinom 90-ih, javlja čak 1250 puta. Istovremeno, menja se i stav vodećih međunarodnih institucija. Svetska banka, po rečima Wolfensona, počinje korupciju da posmatra kao razvojni, a ne politički problem. Time nastaje prekretnica u odnosu na korupciju, ne samo kod država i vodećih međunarodnih organizacija, već i kod samih građana širom sveta.

Korupcija je postala toliko važno političko pitanje danas da su mnoge vlade širom sveta padale upravo zbog utvrđene ili pretpostavljene korupcije. To je postalo zajednički imenitelj kako najrazvijenijim tako i najnerazvijenijim zemljama - korupcionaške afere su potresale najviše državne vrhove Japana, Francuske, Velike Britanije, Italije, Belgije, Nemačke, SAD, Kine, Češke, Mađarske, Bugarske, Nigerije....

Korupcija dospeva u vrh političkih prioriteta u tranzicionim zemljama iz najmanje dva razloga. Prvi je svakako visok stepen osetljivosti domaćeg javnog mnjenja na korupciju, što znači da se krupnije greške drastično kažnjavaju na izborima - iskustva Bugarske; Mađarske, Češke i još nekih zemalja to jasno potvrđuju). Drugi razlog leži u bitno promenjenom odnosu međunarodne zajednice (pre svega, Svetske banke) koja neće da pomaže zemlje koje

tolerišu korupciju. Ovakav sklop domaćih i međunarodnih činilaca napravio je od korupcije prvorazredno i političko i razvojno pitanje.

Pre nego što se pristupi definisanju antikorupcijske strategije u jednoj zemlji, uobičajeno je da se najpre izvrši procena korupcije, tj. njeno merenje. U tu svrhu se koriste brojna istraživanja javnog mnjenja, kako domaća tako i strana. Problem je, međutim, što je korupciju teško, ako ne i nemoguće izmeriti. Osnovni razlog zašto je pokušaj da se tačno izmeri korupcija u nekoj zemlji osuđen na neuspeh proizlazi iz same prirode ovog dela - njegove tajnovitosti. Naime, ako i davalac i primalac mita imaju interes da njihov "posao" ostane skriven, pogotovu u zemljama gde i dava-

lac mita odgovara pred zakonom čak i kad prijavi slučaj, jasno je da će samo simboličan broj slučajeva korupcije biti registrovan. Imajući ovo u vidu, jasno je zašto je onda teško egzaktno izmeriti i rezultate borbe protiv korupcije.

Jedino merilo korupcije na koje se mogu osloniti oni koji istražuju ovaj fenomen ostaju subjektivne procene ispitanika. Međutim, ove subjektivne procene ne odražavaju samo mišljenje ispitanika o korupciji, već je u njima sadržan i odnos prema datoj vlasti uopšte. Podsetimo se samo rangliste Transparency International za 2000. godinu, na kojoj je Jugoslavija zauzela pretposlednje mesto, daleko iza svo-

nastavak na 2. strani

O ULOZI NVO U BORBI PROTIV KORUPCIJE

Uloga nevladinih organizacija (NVO) u društvu proizlazi iz njihove specifične strukture (organizacije) u odnosu na ostala dva sektora: vlast i poslovni sektor. Naime, često se može čuti da NVO predstavljaju građane. Međutim, tonije tačno. Građane jedne zemlje predstavljaju članovi parlamenta koji su izabrani na izborima. Iz toga proističe i odgovarajući sistem kontrole. Političke strukture na vlasti su odgovorne građanima za to kako upravljaju zemljom i u zavisnosti od ocene građana kako su radili svoj posao dobijaju novi mandat ili ga gube. Izbori, dakle, predstavljaju kontrolni mehanizam političara od strane građana. U poslovnom svetu, rad menadžera kontrolišu vlasnici (akcionari) koji ih mogu smeniti, ukoliko nisu zadovoljni rezultatima njihovog rada.

Nevladine organizacije, međutim, formalno ne predstavljaju nikoga do sebe sa-

me, odnosno svoje članove. Stoga one nemaju odgovarajuće sisteme kontrole. Taj nedostatak sistema kontrole ima svog odraza na ponašanje NVO. Pošto ne odgovaraju nikome drugome do same sebi, iskustvenja koja se postavljaju pred NVO i njihovo rukovodstvo su velika. Stoga je neophodno da, ukoliko žele da zadobiju poverenje ostalih delova društva, demonstriraju "ekstra" otvorenost i ispravnost u radu (**transparentnost +**). Jedino jasno ispoljenom otvorenosti i regularnošću u radu, NVO se mogu nametnuti kao nosioci pozitivnih promena u društvu. Naravno da, pored dokazanog integriteta, NVO moraju da poseduju i stručnost (specijalizaciju) u određenim oblastima koja bi ih kvalifikovala kao korisne partnere državi i poslovnom svetu.

nastavak na 2. strani

KORUPCIJA I TRANZICIJA

nastavak sa 1. strane

jih suseda Rumuna, Bugara i drugih. Teško je oteći se utisku da anketa koja je obuhvatala strane poslovne ljude, kao i funkcionere u vodećim međunarodnim organizacijama, nije između ostalog sadržala i animozitet ispitanika prema tadašnjoj vlasti, tj. režimu Slobodana Miloševića.

I domaća istraživanja koja su sprovedena u Srbiji jasno su pokazala da simpatizeri partija na vlasti smatraju da je korupcija znatno manje prisutna, nego pristalice opozicije. Iskustva drugih zemalja tranzicije jasno govore da je mišljenje građana o rastućoj korupciji, tj. "da se ništa nije promenilo ili da je gore nego pre" često poklapa sa rastućom nesigurnošću građana u egzistencijalnom smislu, padom standarda i sve većom nemaštinom. Time se može objasniti paradoks da su mišljenja građana o korumpiranosti nekih tranzicionih vlada bila vrlo nepovoljna, uprkos evidentnim naporima koje su te vlade činile da suzbiju ovu pojavu i time steknu pozitivan imidž kako kod kuće tako i u svetu.

Iz ovoga proizlaze dva zaključka. Prvo, da izolovana borba protiv korupcije, uz zanemarivanje ostalih pitanja koja interesuju građane, poput nezaposlenosti, zarada itd. neće biti dovoljno da popravi imidž vlade, čak i kada bi ona postigla spektakularne uspehe na planu suzbijanja korupcije. Uvek će se deo nezadovoljstva životnim standardom "preliti" u stav da vlast ne radi dobro zato što je korumpirana.

Otuda angažovanje vlasti na ublažavanju tranzitornih tegoba građanima i što veće uključivanje preduzetnika, sindikata, medija i drugih organizacija civilnog društva u proces definisanja puta tranzicije ima najmanje dva pozitivna efekta: prvo, bolje se definiše pravac i tempo tranzi-

cije i drugo, ključni akteri društva prihvataju tranziciju kao proces u kome aktivno učestvuju i daju mu podršku. Samo uspostavljanje partnerstva između vlasti i ostala dva ključna segmenta društva - poslovnog sektora i civilnog društva - rezultiraće time da napore vlade na suzbijanju korupcije budu objektivnije ocenjeni i, što je još važnije, podržani.

Iz ovoga proizlazi drugi važan zaključak. A to je da vlasti ne mogu napraviti iole značajniji pomak u suzbijanju korupcije, ukoliko nema za saveznike ostale ključne aktere društva. Bez pomoći ostalih aktera, vlasti će pribegavati ograničenom instrumentarijumu koji im stoji na raspolaganju uz sve više intervenisanja i arbitriranja. Na tom putu, ne samo da se stvaraju sve veće mogućnosti za korupciju u sopstvenim redovima, već vlast postaje sve izolovanija i sve češće počinje da, vodeći borbu protiv korupcije, udara u zid. A svaki neuspeh dočekuje se "na nož" od strane otuđenih delova društva i kao dokaz da vlada neće ništa da preduzima, već da je "jaka" samo na rečima.

Otuda je uspostavljanje dobre komunikacije između vlasti i ostalih delova društva i izgradnja svojevrsne koalicije od presudnog značaja za uspeh borbe protiv korupcije.

Neophodno je, dakle, uzeti u obzir ne samo šta vlada radi, već šta građani misle o njenom radu.

Nezadovoljstvo građana se sve više javlja kao kritika režima da je korumpiran. Time se može objasniti kako građani, u anketama koje su nedavno sprovedene u Srbiji, smatraju da je korupcija enormno visoka (80% u carini, 70% u sudstvu i policiji itd), što bi, da je tačno, značilo da ove institucije praktično ne funkcionišu.

Istraživanja javnog mnjenja u Bugarskoj su pokazala da percepcija korupcije

od strane građana ne prati konkretne napore vlade na suzbijanju ove pošasti. *Percepcija građana o korupciji obuhvata ne samo korupciju, već odražava ukupno nezadovoljstvo rezultatima tranzicije i rastućom socijalnom nejednakošću.* Antikorupcijska retorika tako se pokazala kao osnovno sredstvo za kritiku vlasti kako od strane građana, tako i od strane opozicije.

Percepcija javnosti da su svi korumpirani postaje vrlo opasna za balkanske zemlje i njihovu političku stabilnost. U rasprostranjenju korupciji međunarodne organizacije nalaze opravdanje i objašnjenje za svoje neuspele programe koje su realizovale u ovim zemljama.

Istraživanja su pokazala da je glavni razlog koji bi motivisao ljude da se okrenu antireformskim alternativama bio spoznaja da je zemlja korumpirana. Stoga je zadatak vlasti ne samo da sprovede antikorupcijsku politiku, već i da ostvarena poboljšanja učine vidljivim i jasnim javnosti.

Budućnost zemalja na Balkanu će zavisići da li će i u kom vremenu društva i vladajuće elite uspeti da prevaziđu stanje "slabosti države". Snaga države meri se njenom sposobnošću da implementira svoju politiku, da utiče na društvo, da reguliše itd. U tom smislu, jaka država je u stanju da ubire porez, a slaba nije. Drugi kriterijum snage države jeste kvalitet usluga koje obebeđuje svojim građanima - jaka država je u stanju da pruži zadovoljavajuću kvalitet usluga u dovoljnom obimu. Treći kriterijum snage države predstavlja stepen njenog "zarobljavanja", tj. u kojoj meri je državni vrh pod uticajem pojedinih uskih moćnih interesnih grupa.

Uspeh tranzicionih reformi zahteva stabilan i postojan konsenzus u pogledu dugoročnih ciljeva kao što su: ekonomski razvoj, priključivanje EU itd. Sa druge strane, međutim proces transformacije polarizuje društvo, stvarajući dobitnike i gubitnike. U takvoj situaciji vlasti nemaju mnogo manevarskog prostora. S jedne strane prinuđene su da slede agendu propisanu od MMF-a, EU i drugih. Međunarodne organizacije ne pokazuju nimalo fleksibilnosti pokušavajući na taj način da unesu veću dozu izvesnosti i da smanje rizik od nepredvidivih poteza. Ovakva eksterna ograničenja služe, međutim, kao dobar izgovor (alibi) domaćim vlastima za izbegavanje socijalne odgovornosti. Samim tim, dolazi do pogoršanja odnosa između političke elite i građana. Slikovito rečeno dešava se: "Vlade se biraju da bi imale romansu sa biračima, a one se venčavaju sa stranim donatorima".

Ova realnost Balkana ima sledeće negativne efekte: **1)** dovodi do razdvajanja predizbornih obećanja od realne politike koja se vodi što izaziva rastuće nepoverenje građana u političare, **2)** destimuliše vođenje aktivne domaće politike **3)** raste potencijalna opasnost od dolaska na vlast anti-reformskih snaga.

U ovakvoj situaciji neophodno je da vlasti omoguće aktivnije uključivanje domaćih interesnih grupa (sindikata, poslodavaca i dr.) u proces donošenja odluka od strateškog interesa, tj. za stvaranje nacionalnog konsenzusa u pogledu puta i dinamike tranzicije. Osim toga, nužno je da vlasti učine napor ne bi li izborile veći manevarski prostor u odnosu na međunarodne organizacije, što bi im omogućilo da u većoj meri udovolje očekivanjima svojih građana.

Dr Predrag Jovanović

O ULOZI NVO U BORBI PROTIV KORUPCIJE

nastavak sa 1. strane

U Srbiji su, u vreme Miloševićeve vladavine, NVO bile prinuđene da rade u nekoj vrsti sive zone koja podrazumeva odsustvo kontrole poslovanja i posebno finansijske kontrole, uključujući tu i poslovanje preko računa u inostranstvu, itd. kako bi izbegle represiju režima. Usled preokupacije ostvarivanjem jednog cilja - smene Miloševićevog režima, i odsustva ranije pomenutog mehanizma efikasne kontro-

le, u NVO se razvio niz anomalija kao što su finansijska netransparentnost, konflikt interesa i druge.

Stoga će se, u post-Miloševićevom periodu, NVO sve više razlikovati po tome koliko brzo su se prilagodile novim uslovima rada i u kojoj meri su uspele da postanu primer otvorenosti i ispravnosti u radu. To je jedini način da se zadobije moralni autoritet u društvu i da se bude prihvaćen kao uvaženi partner u realizaciji reformi.

TI & SPAI

U Briselu je, krajem aprila, održan sastanak Antikorupcijske inicijative Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope (SPAI) koju je predvodio predsednik *Giuseppe di Genaro* i predstavnika Transparency International-a (TI) iz regiona: *Dr. Miklos Marshall* (direktor TI za Jugoistočnu Evropu i zemlje bivšeg Sovjetskog saveza), *Sara Morante* (rukovodilac programa za Jugoistočnu Evropu), kao i predstavnici nacionalnih ogranaka TI iz Srbije, Makedonije i Hrvatske. Glavni zaključci sastanka su:

- SPAI vidi civilno društvo kao glavnog partnera u borbi protiv korupcije
- U okviru civilnog društva, Transparency International će imati izuzetno važnu ulogu, s obzirom na dosadašnje iskustvo i rezultate ove organizacije u borbi protiv korupcije, njenu stručnost, reputaciju i potencijale, posebno imajući u vidu razvijenu regionalnu mrežu TI koja dobro funkcioniše i omogućava efikasnu realizaciju regionalnih projekata
- TI je, sa svoje strane, voljan da se aktivnije uključi u realizaciju aktivnosti u okviru SPAI, posebno praktičnim radom na terenu preko svojih nacionalnih ogranaka
- SPAI i TI će zajednički raditi i na identifikovanju mogućih antikorupcijskih aktivnosti u regionu Jugoistočne Evrope.

FISKALNA DECENTRALIZACIJA I UVOĐENJE TREZORA NA NIVOU LOKALNE SAMOUPRAVE

Ciklus seminara i radionica posvećenih reformi budžetiranja u lokalnim samoupravama u Srbiji zaključen je seminarom u Kikindi koji su, 9. maja 2002. godine, zajednički organizovali Evropski pokret u Srbiji, Transparency International Srbija i opština Kikinda.

Predstavnici opština, sekretari, predsednici Izvršnih odbora i načelnici budžetskih odeljenja došli su da bi od uglednih predavača čuli o tome kakve će efekte imati novi Zakon o budžetskom sistemu i Zakon o lokalnoj samoupravi na vođenje finansija u njihovim opštinama. Predavači su bili profesori beogradskog Pravog fakulteta, *dr Božidar Raičević* i *dr Gordana Ilić-Popov*.

Profesorka Ilić-Popov je upozнала polaznike sa tim kako će izgledati prihodna strana budžeta nakon usvajanja novih zakona. Postoje ipak neki porezi koji se nikad ne mogu decentralizovati, kao što su porez na dodatnu vrednost, porez na dohodak građana i korporacija i njihovi slični.

Opštinama su povereni kao izvorna vrsta prihoda, porezi na imovinu, zaradu i slični. Ovi porezi su stabilni, zato što je premeštanje imovine skoro nemoguće, a premeštanje u drugo mesto radi rada skopčano sa velikim troškovima. S druge strane, prihodi opština po ovom osnovu su nedovoljno izdašni. Za razliku od njih, porez na promet roba i usluga dovodi do selidbe kapitala i privrednih aktivnosti, što je najbolje pokazao

Prof. dr Božidar Raičević na radionici u Kikindi

primer Beograda u doba postojanja tzv. gradskog poreza od 3%.

S druge strane, postoje porezi koji se nikad ne mogu decentralizovati, kao što su

porez na dodatnu vrednost, porez na dohodak građana i korporacija.

Sistem zajednice prihoda između lokalne i centralne vlasti pokazao je loše rezultate. Naime, u tom sistemu je izvesno da će lokalna vlast dobiti prihode od centralne i zato je mnogo manje zainteresovana da ih efikasno koristi. Teško je u toj situaciji utvrditi koji je procenat raspodele pravilan. U tom sistemu centralna vlast određuje i poreske osnovice i stope za sve poreze, pa je inicijativa lokalnih vlasti minimalna. Mnogo je bolje odrediti koji porezi pripadaju lokalnoj, a koji centralnoj vlasti, pa potom određivati njihove stope.

Novim propisima mnogi porezi su u celini ustupljeni opštinama. Zanimljivo je rešenje usvojeno kad je reč o porezu na promet. Naime, godišnje se utvrđuje koji je stepen učešća pojedinih lokalnih samouprava u porezu na promet koji se prikupi na teritoriji te opštine. Ovi procenti su mali kad je reč o lokalnim samoupravama koje su na nivou Srbije razvijenije (kao što je slučaj sa Kikindom ili gradom Beogradom), a veći u opštinama koje su nerazvijene i u teškim ekonomskim problemima. Međutim, sav porez na promet prikupljen na nivou opštine koji je preko propisanog iznosa deli se između centralne i lokalne vlasti po pola. Ovaj stimulans je počeo da daje dobre rezultate (u nekim opštinama je znatno porasla visina prikupljenog poreza).

Predstavnici opština su imali dosta komentara na predavanje o porezima, a posebno na raspodelu poreza na promet. Profesorka Popov je istakla da su politički kriterijumi nezaobilazni u raspodeli sredstava koja se vrši svake godine i da objektivni kriterijumi ne mogu lako ni da se pronadu.

Profesor Raičević je govorio o budžetskom sistemu koji je inaugurisan novim zakonom o osnovama budžetskog sistema. Budžet će i po novim propisima biti isto što i do sada, samo što će biti jača odgovornost i finansijska disciplina. Ministarstvo finansija i stručnjaci očekuju da bi racionalnije korišćenje sredstava moglo da dovede do uštede od 2%. Budžeti će se planirati za tri godine unapred. Posebnu pažnju predstavnici opština prof. Raičević je skrenuo na "budžetski kalendar" predviđen novim zakonom, koji obuhvata faze u pripremi budžeta za svaku novu godinu, u periodu između 15. juna i 25. decembra.

Predstavnici opština je veoma interesovalo pitanje zaduživanja opština, za šta se otvara mogućnost novim zakonom. Pro-

nastavak na 6. strani

KAKO UČESNICI OCENJUJU RADIONICU?

Obradom evaluacionog upitnika koji je podeljen učesnicima radionice u Kikindi da ga popune, došlo se do sledećih sumarnih rezultata:

- Većina učesnika radionice smatra da su teme pravilno odabrane i da je sadržaj bio vrlo koristan: 98% učesnika je ocenilo sadržaj radionice kao dobro odabran, dok 74% njih smatra da su informacije dobijene na radionici bile od značajne praktične koristi.
- Pored toga, učesnici su ocenili da su predavači bili jasni, kompetentni, zanimljivi i da su, u kratkom vremenskom periodu, uspeali da iznesu niz suštinskih i konkretnih pitanja vezanih za budžet, kao i da je ovo bila najproduktivnija radionica organizovana do sada u okviru TASPP-a.
- Učesnici su izneli i svoje predloge tema za naredne radionice:
 - problematika gradskih opština
 - dužnosti i obaveze u vezi poslova budžeta
 - posle donošenja svih podzakonskih akata, praktični primeri na konkretnim zadacima
 - kako na jedinstven način rešiti pitanja: organizacije lokalnih samouprava, plata i javnih preduzeća
 - upoređivanje starih i novih propisa iz ove oblasti
 - budući rad odeljenja za finansije, rad trezora, službe budžeta i službe nabavki

Ko je najpodmitljiviji?

INDEKS DAVALACA MITA* ZA 2002.

Transparency International je, 14. maja 2002. godine, objavio rang-listu zemalja glavnih davalaca mita. Na rang listi se našla 21 zemlja koje spadaju u vodeće svetske izvoznike.

Anketu je sproveo Gallup International Association u periodu između decembra 2001. godine i marta 2002. godine u 15 zemalja na koje otpada 60% direktnih ulaganja u zemlje u razvoju: Argentini, Brazilu, Kolumbiji, Mađarskoj, Indiji, Indoneziji, Meksiku, Maroku, Nigeriji, Filipinima, Poljskoj, Rusiji, Južnoj Africi, Južnoj Koreji i Tajlandu. Intervjuisano je 835 osoba od kojih su 261 izvršni direktor stranih kompanija koje posluju u ovim zemljama, 261 izvršni direktor domaćih kompanija, 84 ovlašćenih računovođa, 71 predstavnik privrednih komora, 80 direktora stranih i domaćih banaka i 78 članova advokatskih firmi.

Njima je postavljano pitanje: Koliko je verovatno da kompanije iz 21 zemlje izvoznika navedenih u tabeli ponude ili daju mito kako bi dobili ili zadržali posao u nekoj od pomenutih 15 zemalja obuhvaćenih anketom? Na osnovu dobijenih odgovora

iz zemalja u razvoju u koje se najviše ulaže, formiran je indeks davalaca mita (Bribe Payers Index - BPI) na osnovu koga je izvršeno rangiranje 21 zemlje koje su najveći svetski izvoznici i ulagači (tabela 1).

Vrednost indeksa se kreće od 0 do 10. Najviša vrednost indeksa pokazuje da zemlja nije spremna da, pomoću mita, obezbeđuje poslove u inostranstvu, dok vrednost indeksa od 0 pokazuje da se zemlja maksimalno služi mitom radi obezbeđivanja poslova u inostranstvu.

Iz tabele proizlazi da su zemlje koje se najviše služe mitom u cilju podsticanja prodaje i dobijanja poslova u inostranstvu Rusija, Kina, Tajvan i Južna Koreja. To su ujedno i zemlje u kojima je korupcija vrlo razvijena i na domaćem tržištu, pa se može zaključiti da njihove firme praksu sa domaćeg terena prenose i kada se nađu van granica svoje zemlje.

Od razvijenih zemalja najveću sklonost ka obezbeđivanju poslova putem davanja mita pokazale su: italijanske, japanske, američke i francuske multinacionalke. Najmanju sklonost ka podmićivanju, od razvi-

jenih zemalja, pokazale su: Australija, Švedska i Švajcarska.

Firme iz nekih zemalja, kao što su američke, na primer, čak su i povećale podmićivanje u odnosu na 1999. godinu kada je rađeno prethodno istraživanje. Iako je većina zemalja iz tabele ratifikovala OECD-ovu Konvenciju kojom se podmićivanje stranih službenika u međunarodnim poslovnim transakcijama tretira kao krivično delo, njeni efekti su očigledno bili veoma skromni. Jasno je da je neophodno da najrazvijenije zemlje sveta, ujedno i vodeći izvoznici, osim deklarativne namere i želje da rade na suzbija-

nju korupcije u poslovima sa inostranstvom, preduzmu i vrlo konkretne mere, pre svega u domenu istrage i gonjenja sumnjivih slučajeva. To traži koordiniranu akciju razvijenih zemalja u kojima se nalaze sedišta multinacionalki kao i zemalja u razvoju u kojima ove kompanije posluju, međunarodnih organizacija i civilnog društva.

Posmatrano po sektorima, korupcija je, po mišljenju ispitanika, najzastupljenija u: javnim radovima/izgradnji, odbrani i naoružanju, nafti i gasu, nekretninama, telekomunikacijama i elektroprivredi.

Većina ispitanika (60%) smatra da u pogledu suzbijanja korupcije, tokom proteklih pet godina, nije učinjen pomak. Naime, 23% njih smatra da je korupcija porasla (10% smatra da je značajno porasla, a 13% da je malo porasla), dok 37% ocenjuje da je nivo korumpiranosti u zemlji ostao isti. Samo 27% smatra da je korupcija smanjena (od čega 21% smatra da je malo smanjena, dok je simboličnih 6% ocenilo da su učinjeni značajni pomaci napred).

Kao glavni "krivci" za odsustvo napretka u borbi protiv korupcije označavaju se: tolerantan odnos javnosti prema korupciji, imunitet visokih političkih funkcionera, niske plate u javnoj upravi, slabost u sistemu javnih nabavki i privatizacija.

Kao glavne faktore koji su doprineli smanjenju korupcije, optimistična grupa ispitanika je označila: veću slobodu štampe, državne antikorupcijske aktivnosti, veću transparentnost vlade, unapređenje korporativnog upravljanja, strožiju kontrolu pranja novca, unapređenje sistema javnih nabavki, bolju kontrolu procesa privatizacije, povećanje odgovornosti javnih službenika i promene u finansiranju političkih partija.

Institucije koje su, po mišljenju, ispitanika najznačajnije da se u njima najpre eliminiše korupcija su: sudstvo, političke partije, policija, carina, školstvo i poreske službe.

Upitani da li firmama izvoznici pomažu u vlade njihovih zemalja da, korišćenjem drugih sredstava "pomaganja" dođu do poslova (izuzimajući mito), 68% je odgovorilo potvrdno, a 26% odrečno. Najčešći oblici pomoći kojima vlade zemalja izvoznica posežu kako bi pomogle svojim firmama napolju su: korišćenje finansijskog pritiska (66%), uslovljavanje strane pomoći (54%), pretnja smanjivanjem strane pomoći (46%), uslovljavanje kod sporazuma o od-

* (BRIBE PAYERS INDEX - BPI)

Tabela 1

Transparency International Bribe Payers Index 2002

Rank	Total sample	2002	1999	OECD Convention (as of 14 May 2002)
		835	779	
1	Australia	8.5	8.1	Ratified
2	Sweden	8.4	8.3	Ratified
3	Switzerland	8.4	7.7	Ratified
4	Austria	8.2	7.8	Ratified
5	Canada	8.1	8.1	Ratified
6	Netherlands	7.8	7.4	Ratified
7	Belgium	7.8	6.8	Ratified
8	United Kingdom	6.9	7.2	Ratified
9	Singapore	6.3	5.7	not signed
10	Germany	6.3	6.2	Ratified
11	Spain	5.8	5.3	Ratified
12	France	5.5	5.2	Ratified
13	USA	5.3	6.2	Ratified
14	Japan	5.3	5.1	Ratified
15	Malaysia	4.3	3.9	not signed
16	Hong Kong	4.3	n.a.	not signed
17	Italy	4.1	3.7	Ratified
18	South Korea	3.9	3.4	Ratified
19	Taiwan	3.8	3.5	not signed
20	China (People's Rep.)	3.5	3.1	not signed
21	Russia	3.2	n.a.	not signed
	Domestic companies	1.9	n.a.	

RUSI NAJVIŠE PODMIĆUJU

Nedavno su u Financial Times objavljeni rezultati istraživanja o korupciji u Rusiji od strane ruskog think-tank-a "Indem". Istraživanje je obuhvatilo 700 poslovnih ljudi i 2000 građana.

Vrednost mita koji su poslovni ljudi u Rusiji, tokom prošle godine, platili iznosi 33 milijarde USD, dok su građani platili "svega" 2,8 milijardi USD. To znači da su preduzeća kao mito dala gotovo isto onoliko koliko su platila državi kroz poreze, dok kod građana vrednost mita dostiže polovinu plaćenih poreza. Ako se uzme da ljudi, po pravilu, nastoje da potcene svoju ulogu u podmićivanju, može se zaključiti da građani i firme plaćaju više novca u obliku mita nego što plaćaju državi kroz porez.

Efikasnost mita je izuzetno visoka. Svega 2% ispitanika je izjavilo da nije dobilo uslugu za koju su platili mito. Stoga je ovo "tržište" daleko najefikasnije u zemlji.

Najviše se plaćalo radi dobijanja medicinskih usluga, a na drugom mestu je upis na fakultete. Upisom fakulteta izbegavao se odlazak u vojsku koji je često podrazumevao i odlazak na front - Avganistan, Čečeniju itd. Svaka ratna kriza podizala je "cenu" upisa na fakultete.

Skoro 99% mita se daje administraciji (državnim službenicima), a samo 1% sudijama. To jasno govori čije su odluke istinski relevantne i kolika je "vladavina prava". Drugim rečima, ko zaista upravlja Rusijom, a to je birokratski aparat.

Uz to, plate u zdravstvu i obrazovanju, dva sektora koja su najviše izložena korupciji, su na tako niskom nivou da bi zaposleni u njima teško mogli preživeti bez "dodatnih" sredstava koja, u najvećem broju slučajeva, obezbeđuju primanjem mita.

Najčešći odgovor građana na pitanje kako se osećaju kada daju mito, bio je: "Mrzim ovaj sistem i državu zato što su me doveli u takvu situaciju!".

brani i naoružanju (41%), pokloni i usluge visokim državnim službenicima (22%) i programi stipendiranja, školovanja (22%).

Zemlje koje prednjače u korišćenju ovih oblika promovisanja svojih firmi kojima se narušava princip jednakih i fer uslova za sve ponuđače, tj. principa slobodne konkurencije, su: SAD, Francuska, Velika Britanija i Japan (tabela 2).

Istraživanje nedvosmisleno pokazuje da multinacionalne kompanije iz najrazvijenijih zemalja sveta obilato koriste podmićivanje i druge oblike "podsticaja" kako bi obezbedile poslove u zemljama u razvoju. Vlade najrazvijenijih zemalja sveta neprestano ističu visoku korumpiranost u ze-

mljama u razvoju, dok istovremeno potpuno prenebreavaju ponašanje sopstvenih firmi na međunarodnom tržištu. Posledice po zemlje u razvoju su katastrofalne - sredstva namenjena školstvu, zdravstvu i infrastrukturnim projektima odlaze u velelepne objekte koji omogućavaju najlakše dobijanje mita (takozvani "projekti belih slonova") i koji nemaju ni izdaleka značaj za društvo na listi lokalnih prioriteta koji bi odgovarao njihovom trošku. Rezultat je da, u zemljama u razvoju, nabavka najmodernijeg naoružanja, izgradnja velelepni objekta itd. idu ruku pod ruku sa deponijama koje ugrožavaju zdravlje stanovništva, ruiniranim vodovodom, školama i dr.

Tabela 2

Zemlje koje se koriste nedozvoljenim sredstvima da bi dobile ili zadržale posao

Koje tri Vlade najčešće povezuje sa praksama poput pomenutih (druga sredstva, pored podmićivanja, koja se koriste da bi se stekla nelojalna prednost u međunarodnoj trgovini i ulaganjima?)

Total sample	2002	1999
	567	537
	%	%
USA	58	61
France	26	34
United Kingdom	19	23
Japan	18	34
China (People's Rep.)	16	32
Russia	13	n.a.*
This country	12	28
Germany	11	27
Spain	9	17
Italy	5	24
Taiwan	5	16
South Korea	4	23
Switzerland	4	6
Malaysia	3	16
Canada	3	8
Netherlands	3	8
Singapore	1	13
Belgium	1	9
Australia	1	8
Austria	1	7
Hong Kong	1	n.a.**
Sweden	*	8

OTVORENO O KORUPCIJI

UMESTO POREZA - MITO

Na poslednjem okruglom stolu u okviru serije razgovora o korupciji govorilo se o poreskim službama

Republičko ministarstvo finansija i ekonomije planira da preduzme čitav niz mera kako bi se unapredio rad i sprečile zloupotrebe u Republičkoj upravi javnih prihoda i to donošenjem odgovarajućih zakona, povećanjem kontrole kao i informatičkim osavremenjavanjem rada Uprave - najavio je ministar Božidar Đelić. Izvesno je da postoji korupcija u službama koje naplaćuju porez, ali se ne zna u kolikoj meri. Ministar je dodao i da je promenom vlasti od 235 poreskih nameta, taj broj smanjen na 140.

Zakon o poreskoj administraciji trebalo bi da osavremeni organizaciju Republičke uprave javnih prihoda (RUJP), a finansijski policajci imajuće veće plate. Prvi koraci već su preduzeti - rigorozna kontrola rada RUJP-a, kao i uvođenje informatičkog sistema i posebnih službi za unutrašnju kontrolu. Isto tako, planira se intenzivno organizovanje obuke poreskih službenika, imajući u vi-

du da u RUJP-u nije bilo nikakve obuke u proteklih 12 godina!

Serija okruglih stolova koja je obuhvatila razgovore o carini, zdravstvu, školstvu, policiji i pravosuđu, završena je dodelom prvih nagrada za "šampione u borbi protiv korupcije": Branislavu Đuriću, pomoćniku saveznog ministra za privredu i unutrašnju trgovinu (afera o nelegalnom uvozu prehrambene robe), Žarku Mihailoviću, pomoćniku ministra za prosvetu i sport (otkrivanje nelegalne raspodele mesta u studentskim domovima, kao i raskidanja, za državu, nepovoljnih ugovora o snabdevanju studentskih centara, čime su uštedene pare poreskih obveznika u iznosu od 60 miliona maraka), kao i predstavnicima sindikata Elektrodistribucije Beograd (razotkrivanje malverzacija bivšeg direktora koji je kupio preko 30 stanova u užem centru Beograda - "afera Uskoković").

S leva na desno: Jovan Milošević (Informatika), Danijel Pantić (Evropski pokret u Srbiji), Predrag Jovanović (Transparency International Srbija) i Srđan Vuković (Inko)

TASPP projekat

KRAJ PRVE FAZE

Prva faza u okviru programa reformi javnih nabavki i budžetiranja opština Srbije, uspešno je okončana isporukom prvoklasne opreme i softvera za vođenje budžeta

Evropski pokret u Srbiji i Transparency International Srbija organizovali su, 29. maja 2002. godine, u prostorijama "Informatike", svečano uručivanje računara predstavnicima 29 lokalnih samouprava uključenih u projekat TASPP. Pored nosilaca i učesnika projekta TASPP, svečanom uručivanju su prisustvovali i brojni predstavnici medija. Opšti je utisak bio da ovakvi događaji predstavljaju izvanredne primere konkretne saradnje ne-

vladinih organizacija, lokalnih samouprava i domaćih preduzeća, što bi, svakako, valjalo dalje unapređivati.

Tom prilikom svaka od opština uključenih u projekat dobila je po računar namenjen vođenju budžeta. Radi se o brand name računarima marke DELL (trenutno najvećeg svetskog proizvođača kompjuterske opreme), poslednje generacije i vrhunskih performansi. Evropski pokret u Srbiji i Transparency International Srbija su

DRUGA FAZA

U naredne dve godine, TASPP će se fokusirati na pomoć lokalnim samoupravama u primeni novog Zakona o javnim nabavkama. Očekuje se da će Zakon o javnim nabavkama, koji će po prvi put u Srbiji urediti ovu oblast po evropskim standardima, biti usvojen u Skupštini Republike Srbije do leta. Po usvajanju Zakona, u okviru TASPP-a će početi pripreme za realizaciju druge faze.

Tokom dvogodišnjeg perioda realizacije faze II projekta TASPP, predviđeno je da opštine dobiju: **a)** obuku u oblasti primene Zakona o javnim nabavkama, kao i odgovarajućih podzakonskih akata, **b)** softver za javne nabavke i **c)** "brand name" računar u kome će se nalaziti instaliran softver za javne nabavke.

se opredelili za ove računare jer oni obezbeđuju najviši nivo pouzdanosti u radu. Osim toga, računari, po svojim performansama, značajno prevazilaze aktuelne potrebe budžetskog softvera koji je u njih ugrađen, što ostavlja dovoljno prostora za dalji razvoj softvera, ali i usložnjavanje analitičkih poslova koji će se na njima obavljati. Na taj način su opštine dobile vrhunski alat za budžetiranje. Osim toga, uz svaki računar je uručen i laserski štampač čime se u potpunosti eliminiše ručno pisanje izveštaja.

U svaki od računara ugrađen je softver za vođenje budžeta koji je obuhvatio poslednje izmene propisa. Autor ovog softvera je softverska firma INKO koja je još pre nekoliko godina počela sa razvojem programa za vođenje opštinskog budžeta. Program je konstantno usavršavan kako

FISKALNA DECENTRALIZACIJA I UVOĐENJE TREZORANA NIVOU LOKALNE SAMOUPRAVE

nastavak sa 3. strane

fesor Raičević je naveo da javni zajam, koji će opština moći da uzme, ne treba brkati sa javnim dugom, a ni sa pozajmicom koju opština može da uzme od Republike radi pokrivanja trenutnog minusa.

Da bi opština mogla da se zaduži moraju da budu ispunjeni određeni uslovi. Osnovni je da javni zajam bude namenjen za finansiranje kapitalne rashodne stavke. Zatim, moraju da budu ispunjeni i uslovi koje propiše nadležno ministarstvo. Ključni problem se javlja kod pitanja garancije za uzeti zajam. Naime, opštinama ni novim zakonom o lokalnoj samoupravi nije vraćena imovina, tako da garanciju može da da samo Republika. Zbog istog problema (nepostojanja opštinske imovine), visina zajma je vezana za iznos budžeta prethodne godine, što nije najsrećnije rešenje. Javni zajam koji ne bi bio ograničen ovim uslovima, predstavljao bi mač sa

dve oštrice za opštine - oni koji su trenutno na vlasti mogli bi da ga koriste u svrhu političkog marketinga, dok bi vraćanje zajma bilo prolongirano za budućnost, na neke buduće opštinske vlasti.

Govoreći o ulozi trezora prof. Raičević je slikovito predstavio da on ima funkciju "da izgleda da para uvek ima i kad izgleda da ih nema". Njime se uspostavlja veza između svih prihoda i svih rashoda i u najširem smislu predstavlja računovođenje prihodne i rashodne strane budžeta. Svaki trezor imaće konsolidacioni račun, a svaki budžetski korisnik imaće posebni podračun. Na osnovu kontnog plana će morati da se planiraju i nefinansijski prihodi i rashodi. Pred nama je dve godine (period predviđen za prilagođavanje novim propisima) i u međuvremenu biće doneti podzakonski propisi koji će budžetsku materiju precizirati. Predstavnici opština imali su mnoge dileme koje su profesori pokušali da im razreše.

Na kraju je dr Predrag Jovanović, koji je vodio ovaj seminar, pozvao sve prisutne da učestvuju aktivno, kao što su to činili i do sada i u drugoj fazi projekta TASPP koja će biti posvećena primeni novog Zakona o javnim nabavkama čije se usvajanje očekuje tokom juna. Dr Jovanović je, takođe, podsetio sve prisutne na ranije usvojen zajednički stav da je granica za male nabavke suviše visoko postavljena (2 miliona dinara) i pozvao sve prisutne opštine da dostave kancelariji Transparency International Srbija podatke o većim nabavkama koje su one, kao i javna preduzeća u njihovoj nadležnosti, imali tokom protekle godine, kako bi se poređenjem i analizom ovih podataka došlo do vrednosti koja bi odgovarala realnim vrednostima kupovine. Dr Jovanović je posebno ukazao na hitnost da se ovi podaci dostave u što kraćem roku, kako bi ovaj predlog bio upućen vladi na vreme, pre nego što predlog zakona dospje na dnevni red skupštine.

bi se izašlo u susret potrebama prakse. U okviru pilot projekta EPuS-a i TI Srbija koji je bio realizovan u periodu 2000-2001. godine, program je testiran u opštini Čukarica koja, po kompjuterskoj opremljenosti, spada u sam vrh u Srbiji. Nakon što je uspešno prošao fazu testiranja i pošto su unete sve potrebne izmene, program je bio spreman za instalaciju.

U međuvremenu su, međutim, doneti Zakon o budžetskom sistemu, Zakon o lokalnoj samoupravi kao i novi kontni plan (stupa na snagu 1. januara 2003. godine) koji su zahtevali dodatna prilagođavanja programa. Nakon što su sve potrebne izmene unesene, uključujući tu i novi kontni plan, program je pregledao mr. Milivoje Cvetanović, direktor odeljenja revizije u Deloitte&Touche i ocenio ga kao veoma dobar. Tek tada je program instaliran u računare namenjene opštinama.

Pravovremenim dostavljanjem računara i budžetskog softvera (6 meseci pre stupanja na snagu novog kontnog plana), opštine su dobile dovoljno vremena i mogućnosti da se kvalitetno pripreme za rad po novim propisima. Takođe je važno napomenuti da softverska firma ima obavezu da besplatno

ažurira program svaki put kada se to pokaže neophodnim usled promene propisa, tokom naredne dve godine, dok traje realizacija TASPP projekta.

Uz alate (računar i softver), opštine su dobile i odgovarajuću obuku. Najpre su rukovodioci budžetskih odeljenja upoznati sa budžetskim standardima Međunarodnog monetarnog fonda (Government Finance Statistics - GFS) koji će početi da se primenjuju u Srbiji. Predavanje je održao mr. Milivoje Cvetanović, direktor odeljenja revizije u Deloitte&Touche, inače licencirani predavač MMF-a u oblasti lokalnih finansija.

Potom su prof. Dr Božidar Raičević i prof. dr Gordana Ilić-Popov održali seminar za opštine uključene u projekat o tome kakve promene u vođenju budžeta lokalnih samouprava donose novi Zakon o budžetskom sistemu i Zakon o lokalnoj samoupravi.

Sami učesnici su vrlo visoko ocenili kvalitet radionice u evaluacionom upitniku koji su popunili po završetku radionice: 98% učesnika je ocenilo sadržaj radionice kao dobro odabrano, dok je 74% njih smatralo da su informacije dobijene na radionici bile od velikog praktičnog značaja.

Takođe, službenici koji će operativno raditi na poslovima budžetiranja na računarima koji se specijalno za tu namenu poklanjaju opštinama, prošli su kurs obuke za korišćenje budžetskog softvera. I ovde su ocene kursa od strane polaznika bile vrlo

KOMPJUTERI - "AHILOVA PETA"

Regionalni koordinatori projekta TASPP zaduženi za sprovođenje programa u Vojvodini, centralnoj, istočnoj i južnoj Srbiji, istakli su značaj brand name računara namenjenih opštinama. Naime, u prethodnom periodu u opštinama se malo ulagalo u računare, posebno ne u one provenog kvaliteta ("brand name"). To potvrđuju i rezultati nedavno sprovedenog istraživanja da Jugoslavija zauzima pretposljednje mesto u Evropi po broju kompjutera po stanovniku, što govori da se nalazimo u svojevrstnom tehnološkom "kamenom dobu". Posebno teška situacija je u manjim opštinama koje se nalaze u slabije razvijenim regionima.

povoljne: 75% je ocenilo da je sadržaj bio veoma dobar, oko 70% smatra da je prezentacija bila vrlo dobra,

tralo da je kurs bio veoma koristan, dok je preostalih 37% mišljenja da je kurs bio koristan.

Na ovaj način, lokalne samouprave uključene u TASPP dobile su kvalitetnu obuku kako da primene nove propise u oblasti budžetiranja, kao i potrebne alate (softver i hardver) za njihovu što efikasniju primenu. *Ovaj komplet (obuka plus alati) dostavljen je opštinama na vreme, pola godine pre prelaska na novi sistem (1. januar 2003. godine), što im ostavlja dovoljno vremena da se pripreme za njegovo korišćenje.*

Time je okončana prva faza TASPP projekta koja je imala za cilj da lokalnim samoupravama olakša prelazak na novi sistem budžetiranja i da im pomogne da ubuduće efikasnije, profesionalnije i transparentnije vode svoje budžete.

a 88% je visoko ocenilo i organizaciju. Svi učesnici su ocenili kurs korisnim, s tim što je 63% učesnika sma-

Korišćenje novog budžetskog softvera

OBUKA OPŠTINSKIH SLUŽBENIKA

Tokom tri dana, od 22. do 24. aprila 2002. godine, u učionicama firme "Guidance" u Beogradu, organizovana je celodnevna obuka opštinskih službenika za korišćenje novog budžetskog softvera.

Obuku je držao autor budžetskog softvera, Srđan Vuković iz kompanije "INKO", sa saradnicima. Polaznici su imali su priliku da se, kroz praktičan rad, upoznaju sa novim programom.

Istovremeno, budući korisnici su dali nekoliko korisnih sugestija programeru kako bi program bio pogodniji za praktičnu upotrebu. Na taj način se kurs pokazao obostrano korisnim.

Opšti je utisak da je obuka bila potrebna, iako je program relativno lak za korišćenje. Učesnici i predavači su se složili da bi bilo dobro da se dodatna obuka održi kada program bude dopunjen na osnovu podzakonskih akata čije se donošenje očekuje.

ŠTAKAŽU UČESNICI?

Velika većina učesnika je dala vrlo povoljnu ocenu kursa: 75% je ocenilo da je sadržaj veoma dobar, oko 70% smatra da je prezentacija vrlo dobra, a 88% je visoko ocenilo i organizaciju.

Ohrabrujuće je što su svi učesnici ocenili kurs korisnim, s tim što je 63% učesnika smatralo da je kurs bio veoma koristan, dok je preostalih 37% ocenilo kurs kao koristan.

Predlozi učesnika mogu se sumirati kao:

- više praktičnih primera i vežbi na konkretnim opštinskim budžetima i
- usavršavanje prema konkretnim potrebama opština

GRADSKI ANTIKORUPCIJSKI TIM

Prema istraživanjima nekoliko NVO organizacija korupcija je najprisutnija u gradu Nišu. Ne analizirajući objektivnost i stručnost sprovedenih istraživanja, u Skupštini grada formiran je gradski antikorupcijski tim, sa ciljem da svede ovu pojavu na znatno niži nivo. Ne treba zanemariti ni stav da je poražavajući rezultat istraživanja istovremeno i pokazatelj demokratske atmosfere koja je u Nišu prisutna još 1996. godine, posle pobede demokratskih snaga na lokalnom nivou. Ta demokratska atmosfera dala je građanima Niša slobodu da javno iskazuju svoje sumnje, bez straha od represija, što u mnogim drugim sredinama nije bilo moguće. Koliko je korupcija stvarno prisutna u javnim službama pokazuje pojedinačna istraživanja po tim službama.

Antikorupcijski tim grada Niša sačinjavaju najviši predstavnici Skupštine grada i skupština opština, SUP-a Niš, Okružnog i Opštinskog Suda, Okružnog i Opštinskog javnog tužilaštva, Trgovinskog Suda, Carine, Univerziteta, Regionalne privredne komore, Kliničkog centra i Doma zdravlja, Sindikata i NVO, među kojima je i Transparency International Srbija, koju predstavlja Marko Savić. Prvi zadatak Antikorupcijskog tima je formiranje strategije u borbi protiv korupcije, ali tek posle proučavanja svih mogućnosti u borbi protiv korupcije, koje omogućavaju novi zakoni. Do sada je Antikorupcijski tim grada zasedao dva puta. Na prvom sastanku razmatrani su rezultati istraživanja. Na drugom sastanku, 31. maja, predstavnici javnih službi i institucija predstavili su zapažanja iz rada svojih službi, ukazali na mesta na kojima najčešće dolazi do

korupcije, podmićivanja i zloupotrebe položaja, predložili izmene u radu tih službi, kao i neophodna nova zakonska rešenja itd. ukazujući istovremeno i na nedoumice i dileme koje se javljaju kod praktičnog sprovođenja antikorupcijskih rešenja i odluka.

Zdravstvo se u svim istraživanjima pojavljuje kao najkorumpiranija oblast. Povodom ovih negativnih nalaza, u Kliničkom centru u Nišu formiran je antikorupcijski tim koji sačinjavaju predstavnici svih profesija.

U sudovima i tužilaštvima, prema rečima predstavnika ovih institucija, najviše pažnje biće posvećeno radu administrativnih i istražnih službi na koje ima najviše pritužbi. Pojava korupcije i zloupotreba položaja kod sudija i tužioca rešava se selekcijom prilikom izbora i imenovanja, jer je novim zakonima uvedeno diskreciono pravo odlučivanja da se na ove funkcije ne imenuju lica koja su učestvovala u nezakonitim radnjama, kao i ona koja su diskreditovali sudstvo, s tim da predsednici sudova do 10. juna moraju dostaviti Ministarstvu pravde predloge za razrešenje sudija.

Antikorupcijski timovi i telefoni formirani pri sekretarijatima unutrašnjih poslova ne mogu se pohvaliti značajnijim brojem prijavljenih slučajeva. Niškom SUP-u podnete su 22 prijave, od kojih je 7 anonimnih, a SUP je podneo 4 krivične prijave protiv lica iz Republičke uprave prihoda i SUP-a.

Suzbijanje šverca robe preko granice, Carina Niš sprovodi i unutrašnjom kontrolom službe, a rezultat tog rada je pokretanje 7 disciplinskih postupaka, dok je u krivičnom po-

U borbi protiv korupcije u svojim redovima najviše je otišla Skupština grada Niša koja je raspisala konkurs za NVO iz Niša, za izbor najboljeg antikorupcijskog projekta i formiranje tima za pomoć građanima i kontrolu rada gradske uprave. Tim ima zadatak da izvrši stručnu analizu rada gradske uprave i da predloži mere za unapređenje, sa ciljem iskorenjivanja korupcije i kriminala. Realizacija najboljeg projekta finansiraće se iz budžeta grada.

Preporuka funkcionera Skupštine grada Niša je da sve javne službe i institucije, kako na republičkom, tako i na lokalnom nivou, maksimalno angažuju NVO, jer se pokazalo da građani imaju u njih najviše poverenja. Skupština grada Niša je taj stav građana u praksi pretočila u "praznu stolicu" za predstavnike NVO u svim Upravnim odborima gradskih preduzeća, ali i u Izvršnim odborima grada i opština.

stupku jedan službenik Carine osuđen na 2,5 godine zatvora.

Sastancima gradskog antikorupcijskog tima za sada ne prisustvuju predstavnici Nišavskog okruga, ali je zatraženo i njihovo prisustvo, jer je u nadležnosti okruga niz republičkih inspekcija, na čiji rad ima puno pritužbi.

Marko Savić

Anketa

DA LI ŽENE U POLITICI I PRIVREDI DOPRINOSU SMANJIVANJU PROBLEMA KORUPCIJE?

Na web sajtu Transparency International-a, sprovedena je zanimljiva anketa prošlog meseca: svim posetiocima pružena je prilika da daju svoje mišljenje o tome da li veća uloga žena u politici i privredi vodi smanjivanju korupcije ili ne. Rezultati glasanja su pokazali da su žene manje sklone podmićivanju, a da je procenat njihovih muških kolega iz poslovnog sveta koji su "slabi" na mito čak dvostruko veći!

I izveštaji Svetske banke potvrđuju da, što je veća zastupljenost žena u parlamentu, to su njihove Vlade manje spremne da nelegalnim sredstvima održe vlast. Jedan od razloga je bolja "društvena kooperativnost", odnosno što su predstavnice nežnijeg pola manje sklone od muškaraca sledećim postupcima:

- izbegavanju plaćanja poreza
- kupovini predmeta za koje se zna da su ukradeni i
- prihvatanju mita kao sastavnog dela profesije.